

Út at koyra

23/97

LAGT TIL RÆTTIS: EIRIKUR LINDENSKOV

Á skeiðnum hjá Ferðslutrygd greiðir Hans Pauli Larsen frá um ferðsluskaðar, og um stöður, sum koma ambulansufólkunum fyrir undir bjargingar-arbeiði

Mynd: Jens Kristian Vang

Sorgarleikir av skilaleysari koyring

– At síggja ein pápa fella grátandi niður yvir sítt doyggjandi barn - dripið av skilaleysari koyring, er ein partur av arbeiðinum hjá teimum, sum koyra sjúkrabil

EIRIKUR LINDENSKOV

– Tað er ógvuliga rørandi at síggja eitt barn doyggja av skilaleysari koyring.

Hetta sigur Hans Pauli Larsen, sum er portørur á Landssjúkrahúsinum.

Á skeiðnum, sum Ferðslutrygd heldur fyrir næmingum í miðnámskúlinum, greiðir hann mikudagin m. a. frá hendingum, sum ambulansufólkið kann koma út fyrir.

– Hetta var ein vanligur dagur, vit høvdu vakt í Eysturoynni. Vit fingu boðini um, at ein smádrongur var yvirkoyrdur. Vit fingu eisini at vita, at talan var um eina álvarsom ferðsluvánlukkku, og vit skundaðu okkum til avstað - tí sum portørur hev-

ur tú altíð í baktankanum, at steðga vanlukkuni.

Tá vit komu á staðið, var nógv fólk komið til, og tey høvdu fingið drongin inn í eina hús. Tá vit komu innum sóu vit, at ein ungur drongur sat og græt niður á eitt borð, men vit góvu okkum okkum ikki viðari far um tað tá, tí vit skuldu bjarga tí skadda, greiðir Hans Pauli Larsen frá.

Smádrongurin, sum var um sjeý ára aldur, lá á gólvinum. Hann andaði, men hevði tittan, veikan puls - var bleikur, og tað bendi á, at hann hevur eina innvortis bløðing.

– Nú var bert eitt at gera - at skunda okkum alt vit kundu á Landssjúkrahúsið, tí vit kunnu als einki gera

við eina innvortis bløðing. Er talan hinvegin um eina úttari bløðing, kunnu vit sjálvandi steðga henni.

Vit so avstað til Havnar við dronginum, og pápin kemur við okkum. Sum vit koyra suðureftir versnar stöðan, og hon gerst alt meira kritisk. Vit fáa tí boð á Landssjúkrahúsið um at hava alt til reiðar, lækna, narkosu og annað, ið skal til í slíkum føri.

Hans Pauli Larsen situr sjálvur aftanfyrir við dreinginum og hevur tað sera svárt, tí hann fær einki gjørt. Stöðan gerst so ring, at drongurin doyir.

– At síggja pápan fella grátandi niður yvir deyða sonin, tað var ein ógvuliga tung sjón, sigur Hans Pauli

Larsen. – Og hetta fær hann at hugsa um, hvussu lítið skal til fyrir at gera so stóran skaða. Drongurin, sum koyrði, sá kanska at børn spældu á vegnum, men hann gav sær ikki far um tað, og koyrði kortini við nógvari ferð gjøgnum eina barnarúgvu - men ólukkan var úti, og henda skilaleysa koyringin kostaði eitt mannalív. Drongurin skal liva við hesum restina av lívinum, og ein familja misti ein høgt elskaðan son - tað virðismiklasta, vit eiga fór fyrir skeyti - eitt mannalív.

Tá sjúkrabilurin kom til Havnar, kundu lækarnir bert staðfesta, at drongurin var deyður.

– Tey skulu hava tað inn við skeið

Fólk hava trupult við at skilja ferðslutrygdina, tí mugu serlig tiltøk gerast, fyrir at fáa fólk at fata týðningin, sigur Herit Joensen, sum sjálv er skadd í ferðsluni og sum í hesum døgum greiðir miðnámsnæmingum frá stöðu síni

EIRIKUR LINDENSKOV

– Tað er av størsta týðningi, at tey ungu læra at skilja týðningin av at bera seg rætt at í ferðsluni. Tí nýti eg meg sjálva sum dømi, sigur 23 ára gamla Herit Joensen úr Vestmanna, sum fyrir einum ári síðani var fyrir eina álvarsamari ferðsluvánlukkku, sum helst kemur at merkja forleika hennara fyrir lívið.

– Tað er so nóg, sum eg ferðslutrygd hevur fyrir

næmingar í miðnámskúlinum, sigur hon næmingunum um vanlukkuna, sum hon sjálv var fyrir, tá ein bilur við átta ungum fólki um fór út av vegnum oman fyrir Kvívík.

– Tað er so nóg, sum eg

ikki kann gera longur, hóast eg havi verið ótrúligaheppin, og sloppin lutvist væl frá vanlukkuni, greiðir hon Sosialinum frá.

Av teimum, sum koma soleiðis fyrir sum hon, eru tað bert 8-10% sum koma aftur á føtur, hava lækarnir sagt henni.

Herit Joensen heldur ikki, at næmingarnir eru so idnir at spyrja, men hon heldur tað vera sera gott, um henna upplivingar kunnu ávirka onkran til at nýta vit og skil í ferðsluni.

– Bara eg megni at ávirka ein av 50, so er tað gott, vísir hon á.

Nú hevur nógvið kjak verið um skilaleysu koyringina - kanska serliga í Havn, eftir at trý fólk inn fyrir seks mánaðir hava latið lív yviri við Strönd - beinleiðis orsakað av skilaleysari koyring. Politiið hevur sagt, at teir hava verið heima og tosa við dreingir, sum eru við til at koyra ørt - saman við foreldrum teirra, men at einki hjálpir.

Hetta heldur Herit vera sera løgið.

– Tá skilja tey tað ikki. Kemur politiið at tosa við tey - og foreldrin - og einki hjálpir, so hava tey als einki fatað - tá vantar eisini okkurt hjá foreldrunum, tí tey mugu kunnu ávirka børnini í ein ávisan mun, heldur Herit Joensen.

Í Føroyum doyggja fleiri í ferðsluni, enn í øðrum londum. Tí heldur Herit, at vit eiga at gera nógvið meira við at upplýsa um vandan í ferðsluni. Hon vísir eisini á, at hon ikki er uppvaksin við at koyra í trygdarselum. Hon heldur eisini, at meira kundi verið gjørt í skúlanum, eins og tá tú tekur koyrikort.

– Koyriskúlarnir kundu gjørt sum Ferðslutrygd, og fingið øll, sum taka koyrikort igjøgnum eitt tilfikt skeið, at tað gjørt, so høvdu kanska ikki koyri-ráðslunum at skylda uppá, heldur hon.

– Ferðslutrygdin verður ikki tikin í nóg stórum álvara, tí skal hon bankast inn - ella fáast inn við skeið...

Men Herit Joensen vísir eisini á nakað annað.

Vit at greiða frá stöðu síni, yónar Herit at fáa onkran at skilja týðningin av ferðslutrygdini

Mynd: Jens Kristian Vang

– Eitt nú fólk í Vestmanna, sum vita um vanlukkuna hjá mær, og sum hava verið rættuliga skelkað av henni - tey hava heldur ikki lært tað, at tey altíð skulu nýta trygdarbelti. Eg síggi ofta fólk koyra, uttan at tey nýta trygdarbeltið - tá hava tey ikki rættuliga skilt mfa vanlukkku, heldur hon.

Herit hevur koyrikort, og nýggi avlambisbilur hennara er á veg. Hesin bilurin verður ikki serliga nógvið umbygdur, men hann hevur automatisk gear, og hann verður umbygdur soleiðis, at hon skal nýta vinstra fót, heldur enn høgara.

Herit Joensen yónar ikki, at fólk fáa tað fatan av hennara frásøgu, at tað er skeiðt at fáa sær privatsjaffør, tá farið verður av bygd í dans. Tvørtur ímóti heldur hon

hetta vera sera skilagott - men førarin skal sjálvandi vera væl fyrir, og tann, sum situr framman eigur kanska at tosa við hann. Tað má ikki vera sum hjá teimum, tann ólukkan septembursunnmorgunin í fjør, at øll sovna - eisini bilførarin.

Men Herit fegnast um, at tað nú ber til at fara úr Vestmanna við bussi til Havnar í dans og heimaftur aftaná.

– Hatta er eitt sera gott tiltak, sigur hon. Átlanir vóru um hetta áðrenn vanlukkan hendi í fjør, men helst var tað vanlukkan, sum gav síðsta skumpið, sigur hon.

Og hon vísir á, at bussførarin eisini dugir so væl við teimum ungu. Hann spælir tónleik, og steðgar, tá fálk skulu kasta sær av vatninum o. o. neyðug ørindi.

